

1. Васильєва О. В. Міжпредметні зв'язки як чинник оптимізації процесу навчання / О. В. Васильєва, Є. П. Голобородько // Науково-дослідна робота молодих учених: стан, проблеми, перспективи: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет. конф. 2-6 грудня 2013 р. – Херсон : ХДУ, 2013. – С. 34 – 38.
2. Васьков Ю. В. Теоретичні і методичні засади навчання фізичної культури учнів основної школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)" / Ю. В. Васьков. – К, 2013. – 39 с.
3. Демінська Л. О. Міжпредметні зв'язки у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Л. О. Демінська. – Луганськ, 2004. – 22 с.
4. Жара Г. І. Підготовка майбутніх учителів до формування в учнів валеологічних понять на засадах міжпредметних зв'язків шкільних природничих курсів автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Г. І. Жара. – Чернігів, 2009. – 20 с.
5. Кругляк О. Я. Підготовка майбутніх вчителів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / О. Я. Кругляк. – Тернопіль, 2005. – 22 с.
6. Міщенко О. В. Реалізація міжпредметних зв'язків у фізичному вихованні молодших школярів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.02 "Фізичне виховання різних груп населення" / О. В. Міщенко. – Львів, 2002. – 16 с.
7. Irizarry R. LARES: An Artificial Chemical Process Approach for Optimization / Evolutionary Computation / R. Irizarry/ Vol. 12. – № 4 (2004). – P. 435-459.
8. Makovetskaya N. V. Forming of Physical Culture and Healthy Way of Life of Personality: Theoretical Aspect of Problem / N. V. Makovetskaya // Pedagogics, Psychology, Medical-Biological Problems of Physical Training and Sports. – 2006. – № 10. – P. 117 – 121.
9. Peleshok E. Kh. The development of the idea of the intersubject ties in pedagogy and the problem of educational disciplines' integration / E. Kh. Peleshok, O. A. Gordiyenko // Visnyk Zhytomyr'skoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. – 2003. – №13. – P. 35 – 37.

УДК 378:796

Шандригось Г.А., Шандригось В.І., Ладика П.І.
Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Стаття присвячена проблемам використання дистанційного навчання (ДН) у підготовці фахівців з фізичної культури і спорту. Проаналізувавши переваги і недоліки ДН, на факультеті фізичного виховання ТНПУ ім. В. Гнатюка запроваджено елементи ДН, розроблені на базі системи Moodle. Виявлено, що майбутнє за змішаними формами навчання, де поряд з ДН, повинні бути наявними і практичні заняття у ВНЗ, так як одним з найбільш важливих факторів, що впливають на успіх навчання студентів є викладач.

Ключові слова: дистанційне навчання, система Moodle, професійна підготовка, майбутні фахівці з фізичної культури і спорту.

Шандригось Г.А., Шандригось В.І., Ладика П.І. Дистанционное обучение в системе подготовки специалистов по физической культуре и спорту. Статья посвящена проблемам использования дистанционного обучения (ДО) в подготовке специалистов по физической культуре и спорту. Проанализированы преимущества и недостатки ДО, на факультете физического воспитания ТНПУ им. В. Гнатюка введены элементы ДО, разработанные на базе системы Moodle. Выведено, что будущее за смешанными формами обучения, где наряду с ДО, должны присутствовать и практические занятия в ВУЗе, так как одним из наиболее важных факторов, влияющих на успех обучения студентов является преподаватель.

Ключевые слова: дистанционное обучение, система Moodle, профессиональная подготовка, будущие специалисты по физической культуре и спорту.

Shandrygos V.I., Shandrygos G.A., Ladyka P.I. Distance learning in the system of training specialists of physical culture and sports. The article is devoted to the use of distance learning technologies (DL) system of training in the field of physical culture and sports. The authors found that a promising direction is to use the power of information technology to improve the quality of specialist training and personal development of the student in the education system is the DL, which ideally allows you to build learning relationships individually with each student, which is especially important for education in the field of physical culture and sports. However, in relation to the system of training specialists in the field of physical culture and sports, this issue has not found its final decision. The purpose of the article is to study the peculiarities of implementation of distance learning (DL) in the system of preparation of future specialists of physical education and sport in higher educational institutions. After analyzing the advantages and disadvantages of DL, in the educational process of the faculty of physical education TNPU named after Volodymyr Hnatiuk introduced elements of DL. Developed e-learning courses of academic disciplines based on the platform Moodle. A significant advantage of the Moodle environment, compared to other courses of study, have the opportunity to "fit" the system for a specific educational project, and, if necessary, to build new modules. The result of this work revealed that the future for mixed forms of learning, which, along with distance forms must be present and form of practical training in the university, as one of the most important factors affecting the academic

success of students is the teacher. The introduction of elements of distance learning in the system of professional training of physical culture and sport will enable to reduce the number of classroom hours to the study of theoretical material, and instead increase the amount of time for the benefit of the practical lessons of sports-pedagogical disciplines.

Key words: distance learning, methods, forms of distance learning, Moodle, professional training, future specialists in physical culture and sports.

Постановка проблеми. Сучасна соціально-економічна ситуація в країні і в системі освіти складається таким чином, що традиційні форми отримання освіти і моделі навчання не можуть у повній мірі задовольнити потреби в освітніх послугах, як правило сконцентрованих у великих містах. Виходом з даної ситуації є пошук нових форм освіти, однією з яких є дистанційне навчання (ДН). Будучи наслідком об'єктивного процесу інформатизації і вбираючи в себе кращі риси інших форм, ДН увійшло в XXI століття як найбільш перспективна, синтетична, гуманістична, інтегральна форма освіти [5, 8, 12].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Підвищення якості освіти в галузі фізичної культури і спорту [4], забезпечення її мобільності, привабливості, конкурентоспроможності на ринку праці вимагає подальшого вдосконалення організації навчального процесу у вищих навчальних закладах та передбачає: використання інформаційно-комп'ютерних технологій, інтерактивних методів навчання і мультимедійних засобів; впровадження електронних засобів навчання, комп'ютерних навчальних програм [1, 2, 3]. Перспективним напрямком у використанні можливостей інформаційних технологій для підвищення якості професійної підготовки фахівця [4] і розвитку особистості студента в системі освіти є ДН, яке в ідеалі дозволяє побудувати для кожного студента індивідуальну траєкторію навчання, що особливо актуально для освіти в галузі фізичної культури і спорту [7, 9, 10, 11]. Проблема становлення й розвитку ДН набуває всебічного висвітлення у наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних фахівців [5, 7, 8, 10, 12 та інші], однак, стосовно до системи підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту ця проблема не знайшла свого остаточного вирішення.

Мета статті – вивчення особливостей впровадження дистанційного навчання (ДН) в систему підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту у вищих навчальних закладах.

Результати дослідження. Під **ДН** слід розуміти навчальний процес, при якому усі або частина занять здійснюються з використанням сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій при територіальній віддаленості викладача й студентів [12]. Це поняття включає в себе: кадровий склад адміністрації і технічних спеціалістів; професорсько-викладацький склад; навчальні матеріали і продукти; методи навчання і засоби доставки знань студентам. **Технології** ДН включають [10]:

- *кейс-технології* (набір навчально-методичних матеріалів, записаних на дискети, CD-ROM, аудіо- та відеокасети, тверді копії навчальних посібників, передається або пересилається студенту для самостійного вивчення з періодичними консультаціями у призначених йому викладачів);

- *TV-технології* (телевізійні лекції);

- *мережеві технології* (використання локальних і глобальних мереж як для забезпечення студента навчально-методичним матеріалом, так і для інтерактивної взаємодії викладача і студента або групи студентів між собою).

В якості **засобів** ДН виступають *технічні* (комп'ютери, глобальні та локальні мережі) і *програмні* (реляційні бази даних, комп'ютерні навчальні програми, комп'ютерні електронні підручники, програми тестового контролю знань) засоби.

Методи ДН включають: *асинхронне навчання* (при якому студенти, які проживають далеко від вузу, складають групу одного курсу і займаються за індивідуальним навчальним планом з використанням навчально-методичних матеріалів, розроблених навчальним закладом) та *синхронне навчання* (коли дистанційно розділені вуз і група студентів (це може бути взагалі віртуальна навчальна група, а студенти в даному випадку не обов'язково знаходяться в одній аудиторії і навіть в одному місті). При цьому взаємодія між викладачем і дисциплінами студентами відбувається в реальному масштабі часу).

До **переваг** ДН [8] можна віднести такі: навчання в індивідуальному темпі; свобода та гнучкість; доступність; мобільність; технологічність; соціальна рівноправність; творчість. Зважаючи на ситуацію, що склалася, якість підготовки фахівців з фізичної культури і спорту [4] вимагає підвищеної уваги. ВНЗ, що здійснюють підготовку фахівців з фізичної культури і спорту, відчують значні труднощі, як при наборі студентів, так і при організації їх навчання. Це обумовлено рядом причин, характерних для освіти у сфері фізичної культури [7, 9]. Природно, що ВНЗ фізичної культури (факультети фізичного виховання) приймають на навчання більше спортсменів високої кваліфікації, які мають, як правило, невисокий рівень шкільних знань. В умовах дефіциту абітурієнтів студентами стають навіть не спортсмени, які вибирає даний напрямок в основному через невисокий загальний бал ЗНО. Нарешті, ВНЗ фізичної культури на сьогоднішній день готують не лише викладачів і тренерів, а й проводять підготовку за іншими напрямками освіти. Часто ці студенти мають більш високий рівень загальноосвітньої підготовки.

Всі ці обставини істотно підвищують неоднорідність контингенту студентів. У цих умовах процес навчання з предметно-орієнтованого стає особистісно-орієнтованим. Студенти-спортсмени відрізняються від інших студентів не тільки спочатку меншим багажем знань. Вони володіють іншими, ніж звичайні студенти, психофізіологічними особливостями: досвідом виступу у великих змаганнях і тому більш глибоким розумінням сутності спорту, іншою мотивацією, яка не спрямована на отримання глибоких знань при навчанні в профільних навчальних закладах. Тому завдання викладачів, тренерів та керівництва всіх рівнів полягає в тому, щоб, діючи спільно і в одному напрямку, посилити мотивацію кожного студента до отримання того обсягу знань та формуванню компетенцій, що встановлені державним стандартом. Для них мають бути створені додаткові умови, продиктовані специфікою навчання. Це особливо важливо для студентів, які мають високі спортивні досягнення і значу частину часу перебувають на навчально-тренувальних зборах або в змаганнях, змушених, у зв'язку з цим, переходити на індивідуальний графік навчання. До недавнього часу студенти, які навчаються за індивідуальним графіком (планом), фактично прирівнювалися до студентів-заочників. Досвід показав, що якісні показники знань при такій організації навчання бувають невисокими. Студенти рідко беруть в руки підручники. Процес вивчення матеріалу носить вкрай нерівномірний, стрибкоподібний характер. Таким же є і контроль знань. Мало змінює положення і те, що розроблені для них завдання за типом, складністю та методами контролю відрізняються від завдань звичайних студентів в напрямку полегшення. Забезпечити високий рівень доступності освіти при збереженні його якості дозволяє ДН, яке здатне допомогти студентам-спортсменам, що подовгу перебувають на зборах і

змаганнях, успішно засвоювати навчальний матеріал. На сьогоднішній день на базі ТНПУ імені В. Гнатюка проведено стажування викладачів з курсу «Технології дистанційного он-лайн навчання» (<http://elr.tnpu.edu.ua/login/index.php>) і розпочато процес запровадження елементів ДН у навчальний процес. Зокрема, ми проаналізувавши переваги і недоліки ДН [5, 6, 8, 9], на факультеті фізичного виховання розробили електронні курси навчальних дисциплін на базі платформи системи Moodle. Істотною перевагою середовища Moodle, в порівнянні з іншими дистанційними курсами навчання, є можливість «підігнати» систему під особливості конкретного освітнього проекту, а при необхідності і вбудувати в неї нові модулі.

У процесі роботи з мультимедійними курсами на базі Moodle студенти закріплюють теоретичний матеріал, мають можливість проявити свої знання предмету та творчі здібності, удосконалюють аналітичні здібності та навички роботи з інформацією, підвищують рівень інформаційної культури. Перебуваючи на зборах і змаганнях, студенти готують творчі проекти у вигляді контрольних (самостійних) робіт, використовуючи систему ДН отримують консультативну допомогу викладачів на форумах і чатах.

Однією з найважливіших складових ДН є *система контролю знань*. Система ДН, розроблена на базі Moodle, надає великі можливості із створення тестів та проведення тестування. Програма дозволяє створювати тести, що містять різні способи постановки тестових завдань, включаючи графічні. Поряд з цим створена зручна система адміністрування при проведенні тестів. У звітах викладач може переглянути успішність окремого студента, групи, курсу і подивитися статистику успішності студентів по конкретному тесту, проаналізувати складність питань конкретного тесту і подивитися статистику відвідування студента. В даний час розроблені тести з різних теоретичних і спортивно-педагогічних дисциплін.

Перспективи подальшого використання системи ДН ми пов'язуємо з впровадженням новітніх сучасних освітніх технологій – *вебінарів*. Організація вебінарів, як однієї зі складових ДН, багато в чому згладить недолік особистісного спілкування зі студентами, надасть можливість в on-line режимі роз'яснювати складні питання, відповідати на запитання студентів і швидко вирішувати проблеми, що виникли в ході навчання.

Слід зазначити, що не дивлячись на явні переваги систем ДН, специфіка професійної підготовки майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту накладає і ряд обмежень на використання дистанційних технологій - віртуальних стадіонів і спортивних залів поки не створили, засвоєння техніки рухів, методика навчання, здача спортивних нормативів, проведення контрольних ігор тощо не завжди вписується в ДН.

Необхідно сказати і про *недоліки ДН* до яких можна віднести:

- відсутність безпосереднього контакту студента і викладача;
- велику трудомісткість і необхідність значних матеріальних витрат при розробці дистанційних курсів;
- складність внесення оперативних змін до освітнього контенту;
- необхідність формування додаткової мотивації і самостійності у студентів;
- висока залежність від якості роботи Інтернету та технічної підтримки систем;
- відсутність достатньої кількості ІТ-фахівців у сфері ДН.

Очевидно, що майбутнє все ж за змішаними формами навчання, де поряд з дистанційними формами, повинні бути присутніми і форми практичних занять в стінах ВНЗ, так як одним з найбільш важливих факторів, що впливають на успіх навчання студентів у ВУЗі, є викладач. Не можна опанувати раціональної технікою рухів на відстані, навіть використовуючи найсучасніші спортивні прилади та комп'ютеризовані тренажери, відеофільми та відеоролики із зображенням взірцевого виконання техніки рухів. Безумовно, нове мультимедійне освітнє середовище є великим помічником у навчанні, однак лише досвідчений викладач (тренер) може навчити раціональним руховим і тактичних діям, розкрити індивідуальність студента і поставити ідеальну техніку рухів тощо.

ВИСНОВКИ

1. ДН відкриває студентам доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, дає абсолютно нові можливості для творчості, знаходження і закріплення різних професійних навичок, а викладачам дозволяє реалізовувати принципово нові форми і методи навчання.

2. Застосування елементів та технологій ДН навіть у рамках традиційних форм організації навчального процесу саме по собі дає стимул до впровадження сучасних технологій навчання в систему підготовки фахівців з фізичної культури і спорту.

3. ДН у професійній підготовці фахівців з фізичної культури і спорту у вищих навчальних закладах спрямоване на формування особистості, конкурентоспроможної та здатної до безперервної дистанційної фізкультурної освіти в даній галузі.

4. Запровадження елементів ДН у систему професійної підготовки фахівців з фізичної культури і спорту, дасть можливість скоротити кількість аудиторних годин на вивчення теоретичного матеріалу, і натомість, збільшити кількість часу на користь практичних занять з спортивно-педагогічних дисциплін.

5. Таким чином, зважаючи на відсутність ґрунтовних розробок у галузі, актуальною є необхідність проведення комплексних досліджень у напрямку ДН майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту у вищих навчальних закладах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Драгнєв Ю.В. Інформатизація професійної освіти майбутнього вчителя фізичної культури / Ю.В. Драгнєв // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2012. – № 2. – С. 33-35.

2. Клопов Р.В. Інформатизація вищої фізкультурної освіти / Р.В. Клопов // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. – № 4. – С. 3-7.

3. Сущенко А.В. Інформаційно-комунікаційні технології і засоби навчання в професійній підготовці майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту / А.В. Сущенко // Вісник Запорізького національного університету. Серія «Фізичне виховання і спорт». – 2012. – № 1 (7). – С. 104-111.

4. Шандригось Г.А. Якість професійної підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту / Г.А. Шандригось // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. – Т. I. – Вип. 107. – Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт / Гол. ред. Носко М.О. – Чернігів: ЧНПУ, 2013. – С. 352-356.

5. Batsurovska I.V., (2011), "The use of distance technology in a credit-modular system of education in universities", Theory and methods of education management, vol. 6, available at: <http://tme.umo.edu.ua/> (accessed March 15, 2015).
6. Fedorov A.I., (2012), "Distance technologies in the training of specialists in physical culture, sport and tourism", Scientific Announcer Kremenets Regional Humanitarian Pedagogical Institute named after Taras Shevchenko, part Pedagogy, vol.2, available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvkogpht_2013_2_32.pdf (accessed March 30, 2015).
7. Hadiullina R.R., Chinkin A.S., (2014), "Using the distance learning in higher education of physical culture", Announcer of Russian Peoples' Friendship University, a series of "Informatization of Education.", vol.4, available at: http://193.232.218.45/vestnik.aspx?id=2012_4 (accessed March 17, 2015).
8. Myhovych S.M., Tverezovska N.T., (2011), "Review of the current state of distance learning in Ukraine", *Scientific announcer of the National university of bioresources and of Ukraine*, vol.59, part 2, pp.320-329.
9. Reva A.V., (2011), "Features of preparation of specialists on a physical culture in the conditions of informatization of education", *Announcer of the Volga university the name after V.N. Tatischev*, vol.18, pp. 152-162.
10. Syachyn V.D., Novoselov M.A., (2001), "Prospects of distance learning technologies in higher education of physical culture," *Theory and Practice of Physical Culture*, vol.12, pp. 42-43.
11. Sych S.P., Dyachuk D.A., (2012), "The use of distance learning technologies in physical culture and sports universities", available at: http://www.rusnauka.com/10_DN_2012/Pedagogica/1_107292.doc.htm (accessed March 30, 2015).
12. Zharikova L.M., Marchenko N.V. (2010), "The current state of distance learning development in Ukraine", Proc. of Int. scientific Conf. "News of front-rank science – 2010", available at: http://www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Pedagogica/64939.doc.htm (accessed March 17, 2015).

УДК - 796. 071. 4

Шиян Олена, Сливка Євгенія
Львівський державний університет фізичної культури

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ

Проведено аналіз офіційних документів, статистичних даних, документальних та науково-педагогічних джерел та окреслено основні шляхи покращення здоров'я школярів через реалізацію потенціалу вчителя фізичної культури. Проаналізовано питання впровадження інноваційних технологій навчання у підготовці вчителів фізичної культури до здійснення валеологічної освіти школярів.

Ключові слова: здоров'я, школярі, вчитель фізичної культури, інноваційна освіта.

Шиян Елена, Сливка Евгения. Современные подходы к профессиональной подготовке учителя физической культуры в формировании здоровья школьников. *Проведен анализ официальных документов, статистических данных, документальных и научно-педагогических источников и намечены основные пути улучшения здоровья школьников через реализацию потенциала учителя физической культуры. Проанализированы вопросы внедрения инновационных технологий обучения в подготовку учителей физической культуры для осуществления валеологического образования школьников.*

Ключевые слова: здоровье, школьники, учитель физической культуры, инновационные технологии обучения.

Shyyan Olena, Slyvka Yevheniya. Contemporary approaches to training teachers of physical education in health formation of schoolchildren. *The aim of our study was to outline the basic ways towards improving the health of schoolchildren through the use of opportunities a professional activity of teacher of physical education (PE), as well as to analyze changing approaches to the training of future PE teachers in high school. In the results of literature analysis, we found that: introduction of innovative learning technologies in training of future PE teachers will expand the range of their professional activities, namely to be involved in health education of schoolchildren as experts who have mastered the technique of life skills forming, which is the theoretical and methodological basis of health education; specially trained PE teachers involved in health education of schoolchildren will shift the focus from the development of pupils' motor skills to development and building their healthcare attitude toward life; mastering the innovative technologies will provide students use in their professional activity set of knowledge, practical skills and the ability to activate their creative use as well, in addition to professional-oriented knowledge, provide skills to predict their own livelihoods; the use of innovations in teaching school subjects "Physical Education" and "Health Basics" by specially trained PE teachers will increase an interest in learning in schoolchildren, and therefore raise the rating of these disciplines in the scale of school curriculum; carried out lessons with the use of innovative learning technologies by specially trained PE teachers will not only assimilate the information by students, but also will improve all aspects of their health - both physical (increased physical activity and elimination of static tension when working in groups, participation in energizer and arbitrary move around the class) and psychosocial (the development of social, intellectual, emotional and volitional skills).*

Key words: health, schoolchildren, teacher of physical education, innovative education.

Актуальність дослідження. Негативні тенденції щодо стану здоров'я учнів вимагають пошук освітянами та науковцями нових ефективних шляхів вирішення зазначеної проблеми. На сьогодні школа є офіційною установою здоров'я, оскільки ставить собі за мету інтелектуальний розвиток дитини, а оптимуму інтелектуального розвитку можна досягнути лише за наявності оптимального для кожної дитини здоров'я. Одним із ключових суб'єктів у процесі формування здоров'я учнів в умовах навчально-виховного закладу залишається вчитель фізичної культури (ФК), однак, його потенціал вважаємо до кінця нереалізованим [2, с.145-148]. Важливим, і одночасно новим, завданням, яке постало перед освітою загалом та учителем ФК